

Mr EY-info: Reijo Kempainen

Väitetään, että tärkeä tekijä Tanskan ensimmäisen Maastricht-kansanäänestyksen tulokseen oli se, että televisio lähetti päivää ennen äänestystä pitkän Jacques Delorsin haastattelun. EY:n nokkamiehen isällisyys sai tanskalaisten veret kuohtamaan.

Suomessa moinen strategia voisi toimiakin. Meissä on enemmän alamaisen verta. Yksi osoitus on sekin, että siinä missä tanskalaiset epäilivät kautta linjan niin valtionhallinnon kuin keskusjärjestöjenkin tiedotuksen uskottavuutta, Suomessa sekä journalistit että eri intressipiirien toimijat pitävät ulkoasiainministeriötä lähteenä kovassa kurssissa, vaikka osa toimittajista sitä moittiikin salailevuudesta.

Suomen kiistan Mr Euro-tiedotus on kaupallinen neuvos **Reijo Kempainen**, toimittaja joka siirtyi UM:n leipiin kauppa-politiiselle osastolle vastaamaan integraatiotiedotuksesta pari vuotta sitten. Tehtävä on kimurantti. Yhtäältä pitää tiedottaa Suomen jäsenyysneuvotteluista ja siis olla tasavallan hankkeelle myönteinen. Toisaalta pitää demokratian pelisääntöjen mukaan tarjota monipuolista informaatiota kansanäänestykseen valmistautuville suomalaisille.

Reijo Kempainen ei myönnä asiaa ongelmaksi, vaikka ääni vähän kiristyykin, kun tämä tasapainoilee tuleen puheeksi. Asiasta huomautellaan alinomaa: milloin joku ihmettelee, miksi UM toimii yleiseurooppalaisen Eurobarometri-tutkimuksen yhteydessä perin EY-myönteisessä seurassa, Taloudellisen Tiedotustoimiston ja EVA:n kera, milloin integraatiokoulutuksessa olevat journalistit kaipaavat kurseille mukaan enemmän EY-kritiikkiä.

— Eurobarometria aloitettaessa kutsuttiin mukaan maksajiksi kyllä muitakin,

mutta vain nämä kiinnostuivat. Siksitoiseksi me emme pysty vaikuttamaan barometrin kysymyksiin mitenkään, joten tukiryhmän merkitys on pieni. Minusta olisi järkevää, jos kaikki integraatioprosessiin kannalta tai toiselta osallistuvat voisivat löytää yhteisen sävelen niin, että esimerkiksi vuoden 1994 alusta ruvettaisiin tekemään yhteistä kansallista mielipidetiedustelua. Silloin tasattaisiin kuluja ja voitaisiin ainakin kuvitella saatavan mahdollisimman monipuolista ja vertailukelpoista mielipidetutkimusta, sanoo Kempainen, jota hieman hirvittää se, että Suomi saattaa kansanäänestyksen lähetessä tikahtua epäluotettavien gallupien paljouteen.

EY-kriittisyyden toimittajat tuppaavat Kempaisen mukaan ymmärtämään aika pintapuolisesti ristikkäisten mielipideiden kukkotappeluiksi. Jos UM kutsuu vaikka

maan parhaan EY-sosiaalipolitiikan asiantuntijan kurssilleen, tämä asiantuntija kyllä kattaa myös alueen heikkoudet esityksessään. Kuvaa ei parantaisi lainkaan se, että paikalle kutsuttaisiin VEY:n edustaja, joka ei ehkä puhuisikaan sosiaalipolitiikasta vaan jostakin toisesta asiasta, vaikkapa kansallisen itsemääräämisoikeuden menetyksestä.

— Suomen EY-vastustajien järjestöt eivät ole onnistuneet houkuttelemaan riveihinsä kovin uskottavia asiantuntijoita, mutta ei kai siitä meitä voida syyttää? Ei Norjassakaan EY-vastaisuus ole virinnyt valtion määrärahan turvin vaan ihan omaehtoisesti. Mielestäni on merkittävää jo se, että Suomen hallitus rahoittaa sellaistaakin työtä, jonka päämäärä on hallituksen tavoitteiden romuttaminen. Ei tähän keskusteluun ylipäätään lisää mustavalkoisia sävyjä tarvita vaan har-

maan eri vivahteita, pohdiskelua eri optioista.

Alkukesällä toimintansa aloittanut Eurooppa-tiedotuksen kansalaispalvelu palvelee ketä tahansa 150-200 puhelun päivävauhtia. Kempainen korostaa, että yksikkö jakaa informaatiota puolesta ja vastaan, faktoja ja propagandaa. Kansalaispalvelu edustaa toistaiseksi melko poikkeuksellista poikittaisliikennettä julkishallinnon ylhäältä alaspäin suuntautuvassa tiedotuksessa. Ensi vuonna on määrä perustaa vastaavia yksiköitä "maakuntiin".

Siinä missä Reijo Kempainen on hitusen kiusaantunut UM:n puolueellisuutta tai puolueettomuutta koskevista kysymyksistä, hän puhuu mieluusti avoimuudesta ja siitä, että EY-prosessista voi hyvinkin tulla valtionhallinnon tiedotusfunktion selkiyttäjää. Enää ei riitä, että julkishallinto on diariopaikka, josta tietoa saa, jos tulee hakemaan.

— Antaisin tähänastiselle julkishallinnon EY-tiedotukselle arvosanaksi 8: kohtuullisen avointa, mutta turhan hidasta toimintaa.

— Journalisteilla on taipumus nähdä salaliittoja kaikkialla, mutta kyllä minä pidän tällä hetkellä suurempana ongelmana sitä, että journalistit eivät kykene tietojensa ohuuden vuoksi erottelemaan merkittävien lähteiden sanomaa vähemmän merkittävistä. Olemme olleet tavaltaan ylitehokkaita. Toimitukset täytyvät informaatiosta, jota ei kyetä käsittele-

mään. Näin EY-keskustelu kiistatta tahtuu liiaksi UM:n ehdoilla kielellisesti, koska aineistoja ei 'käännetä' yleisön käsiteapparaattiin. Toimitusten osastojoaostakin saattaa tulla ongelma. Sanoma ei kulje saman talon sisällä, eikä asiantuntemus siirry osastolta toiselle.

— Kiistatta avoimuuden aste on Brysselissä pienempi kuin täällä, sillä lähetystön virkamiehet ovat alistussuhteessa Helsinkiin, eivätkä he pysty seuraamaan kotimaan keskustelua. Se vetää suomalaiset virkamiehet varovaisiksi.

Reijo Kempainen kiistää, että UM:ssa olisi tehty neuvottelujen varalle nippu selvityksiä, joita ei olisi julkistettu kuten journalistit sanovat. Yksittäisten neuvottelujen satoa on jäänyt Merikasarin sisälle, mutta ei laajoja selvityksiä. Toki Mr. EY-Info myöntää sanoneensa, että jos jotakin halutaan pitää salassa, siitä ei hänelle saa kertoakaan, sillä hän ei tykkää valehdella journalisteille.

Alkuvuodesta 1992 UM:n viestintästrategiaksi vahvistettiin olemassaolevien järjestelmien kautta toimiminen — tässä vaiheessa ei suoraan kansalle vaan lähinnä joukkoviestimien ja järjestöjen kautta. Ennen kansanäänestystä mietitään strategiat uudelleen. Nyt Reijo Kempainen sahaa parhaimmillaan 10 tilaisuudessa viikossa kertomassa EU:n sanomaa kaikkialla minne pyydetään, järjestää taustainfoja ja neuvottelujen etenemistä selvittäviä tiedotustilaisuuksia viikottain, informoi arvionsa mukaan

200-300 toimittajaa säännöllisesti. Hän on juuri lopettanut yhdessä Eurooppa-Instituutin kanssa järjestetyn maakuntakierroksen, jonka aikana EU-asiaan viettiin 125 alueellisen välineen toimittajaa eri puolilta Suomea, rahaa vastaan, sillä budjetti on niukka.

— Journalistien keskuudessa on kolme ryhmää, joita informaatio integraatiosta ei toistaiseksi tavoita. Yksi ovat käsittelevät toimittajat, joille EY on vain yksi työn monien joukossa ja jotka silti joutuvat sitä arvottamaan alinomaan. Toinen ovat pääliikkötoimittajat, jotka kommentoivat ja tekevät linjaratkaisuja tuntematta asiaa kunnolla. Kolmas ovat aikakauslehtien ja iltapäivälehtien journalistit. Pelkistettyä: ennen kansanäänestystä meidän on saatava integraatio Kauniiden ja rohkeiden ulottuvuudelle kuitenkin sortumatta halpahintaisuuksiin — mutta miten se onnistuu?

Uskoa kansanäänestyksen autuuteen tämä ei ole Reijo Kempaisessa tappanut. Valtaosa kansalaisista on 'äänestyskypsää', kun aika koittaa; selvät "kyllät" ja "eit" ratkeavat rationaalisen päätöksen kautta. Populistinen argumentointi vaikkapa kesämökkien omistuksesta saattaa ratkaista joidenkin epävarmojen lopullisen kannan, mutta vain näiden.

Arvelee mies, joka juuri nyt viettää pienoista hengähdystaukoa. Presidenvaalien ehdoillahan Suomessa nyt eletään, maassa johon mahtuu vain yksi ajatus kerrallaan.

Ullamaija Kivikuru